

TARPEEN- VAI TOIVEENMUKAISTA PERHETYÖTÄ

SEAMK 4.9.2006

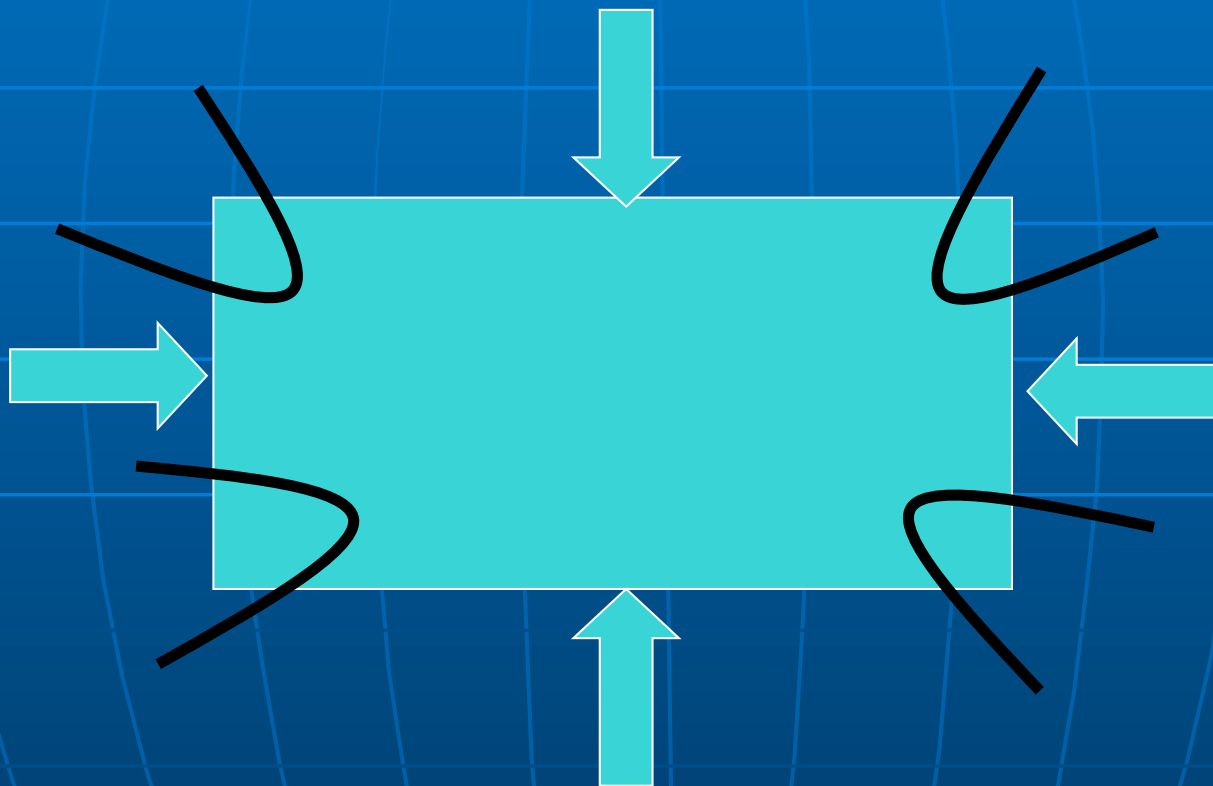
Jukka Harmainen

KM, perheterapiakouluttaja

PERHETYÖN PERUSIDEOITA

- Vuorovaikutuskeskeisyys
- Voimavarakeskeisyys
- Rajattu tai vetäytyvä asiantuntijuus
- Kertomuksellisuus ja mahdollisuuden tarjoaminen uudenlaisen kertomuksen rakentumiseen ja kertomiseen
- Maalaisjärki, realismi
- Kunnioitus

PERHESYSTEEMI LATENTIT VOIMAVARAT

Jukka Harmainen, Printask Oy,
Arpiaisentie 12, 44100 Äänekoski, puh.
0400 867262,
jukka.harmainen@pp.inet.fi

KOTONA TEHTÄVÄN PERHETYÖN VALTTIKORTIT

- ARJEN TAVOITTAMINEN
- KOKEMUKSELLISUUDEN
LISÄÄNTYMINEN
- ASIAKKAAN MAASTOON
SOVITTAUTUMINEN, TYÖNTEKIJÄN
HIENOTUNTEISUUDEN
KOROSTUMINEN
- ASIAKKAAN TOIMIJUUDEN
ENSISIJAISUUS

VALTTIKORTTEJA 2

- MAHDOLLISUUS LÄHEISIMPIIN SUHTEISIIN ASIAKKAAN JA TYÖNTEKIJÖIDEN VÄLILLÄ
- REALISTISUUDEN LISÄÄNTYMINEN, HELPOMPI HAHMOTTAA, MINKÄ KOKOISET ASKELEET MAHDOLLISIA
- ASIAKKAAN VAHVUUKSIA VOI TULLA ESIIN
- KONTAKTI LAPSIIN ELÄVÄMMÄKSI

KOTONA TOTEUTETTAVAN PERHETYÖN HAASTEITA

- 1) Perheen fyysisellä alueella ("omalla tontilla") toimiminen
 - vallan ja kontrollin asemat monimutkaistuvat
 - työkenttä usein laajenee, koko perhe ja usein verkostotkin tulevat mukaan/ on huomioitava
 - työntekijän toimijuus muuttuu
 - yhteinen "toimisto"-erilainen läheisyys

HAASTEITA 2

- 2) Ammatillisen roolin hahmottaminen
 - perheen tontilla toimiminen, lisääntynyt läheisyys, oman toimijuuden muutos, vaikeus kontrolloida tilanteita haastaa ammatillisen toiminnan rajoja; kuinka paljon voin määrittää asioita – kuinka paljon toimittava perheen ja erilaisten sattumusten ehdoilla?
 - Miten toimia joustavasti tilanteen mukaan, mutta säilyttää silti yhteys ammatilliseen perustehtävään?

Haasteita 3

- 3) Altistuminen voimakkaille tunteille
 - työntekijä voi kokea, pelkoa, turvattomuutta ja voimattomuutta
 - hallinnan/kontrollin tunteen menettäminen voi ahdistaa
 - huolta oman ammattitaidon riittävydestä
 - huolta siitä onko suhde asiakkaisiin riittävän ammatillinen
 - samaistuminen voimakkaasti jonkin perheenjäsenen asemaan ja tunteisiin

HAASTEITA 4

- 4) Miten sekä liittyä että haastaa perhettä samanaikaisesti
 - työntekijä liittyy osaksi perheen maailmaa, perheen kieli ja kulttuuri tulee nopeasti tutuksi
 - pitäisi myös pystyä samanaikaisesti "toimimaan sopivasti toisin", auttaa perhettä näkemään ja kohtaamaan asioita toisin.
 - työntekijä saattaa esim. juuttua perheen vastustukseen eikä löydä sen voimavaroja

KOTONA TYÖSKENNELTÄESSÄ ALTISTUU

- KAAOKSELLE
- KRIISEILLE
- ERILAISTEN SYSTEEMEIDEN
MUODOSTAMALLE MONIMUTKAISUUDELLE
- YHTEISTOIMINNALLE
- KULTTUURISILLE KSYMYSKILLE
- KOMPETENSSILLE
- MUUTOKSILLE (Linblad Goldberg et al.
1998)

PERHETYÖNTEKIJÄ TARVITSEE

- Joustavuutta
- Kykyä sopeutua nopeasti muutokseen
- Diplomaattisuutta
- Organisoitokykyä
- Laajaa, joustavaa "työkalupakkia", luovuutta
- Omien työtapojen reflektointikykyä
- Kykyä luoda yhteistyösuhteita ja jakaa valtaa
- Perheen autonomian ja kompetenssin kunnioittamista

TYÖSKENTELYÄ HELPOTTA

- 1) Selkeä sopimusvaihe
 - kirjallinen perhetyön sopimus, hoitosuunnitelma tms
 - usein kannattaa tehdä toimistolla
 - tärkeää kirjata asiakkaan/perheen myönteisiä käyttäytymispiirteitä tai voimavaroja
 - tavoitteet mitä halutaan (ei mitä ei haluta)
 - tavoitteet voivat olla erilaisia eri perheenjäsenillä ja työntekijöillä ja eri viranomaisilla
 - tavoitteet pieniä ja konkreetteja, saavutettavissa olevia

TYÖSKENTELYÄ HELPOTTA

- 2) Käyntien aloittaminen työparin tai työryhmän työnä
 - tuo turvallisuutta
 - joudutaan jatkuvasti neuvottelemaan siitä mitä tehdään ja miten sovitetaan yhteen erilaisia tarpeita ja tavoitteita
 - mahdollisuus jatkuvaan avoimeen pohdintaan työntekijöiden kesken ja työntekijöiden ja perheen kesken (toiminnan reflektointi)
 - toiminta ei niin henkilöidy siihen joka tekee
 - totutaan arvioimaan jokaista käyntiä (mitä tehtiin ja puhuttiin, mistä koettiin hyötyä/haittaa?)

TYÖSKENTELYÄ HELPOTTA

- 3) Käyntien keston mitoittaminen
 - suosittava pitkiä (2-4t) käyntejä
 - arki tulee näkyviin ja syntyy yhteisiä kokemuksia
 - kotona tapahtuu ennakoimattomia asioita ja tarvitaan enemmän aikaa
- 4) Maksimaalisen avoimuuden toteuttaminen

Puhutaan siitä mitä mielessä on ja neuvotellaan esiin nousevista ilmiöistä, havainnoista ja tunteista, mahdollisimman vähän "suljettua tai salaista" informaatiota

TYÖSKENTELYÄ HELPOTTA

- 5) Pienten keinojen, toimintatapojen löytäminen ja arvostaminen
 - "pystykahvit" isän kanssa
 - "jalka oven väliin masentuneen äidin kanssa"
 - "lapsien kanssa työskentelyyn keskittyminen alkuvaiheessa"
 - Jokaisen perheen kanssa syntyy erilaisia ko tilanteeseen sopivia toimintatapoja, jotka voivat toimia "työkalupakkina" seuraavia perheitä varten

TYÖSKENTELYÄ HELPOTTA

- 6) Perheen kielialueen hyödyntäminen (toiminnallisten ihmisten kanssa liikkeelle tekemisestä ja puhuvien ihmisten kanssa puhumisesta toiminnan suuntaan)
- 7) Jatkuva avoin palaute ja arviointi
- 8) Hyvät tavat (kiitos, anteeksi, sopisiko näin?)

TYÖSKENTELYÄ HELPOTTA

- 9) Selkeä kommunikaatio
 - "kuulin Sinun sanovan näin, ymmärsinkö että tarkoittit...?"
 - "haluan Sinun nyt ottavan lapsesta kiinni näin"
 - "Sinä ajattelet tästä asiasta näin, mutta itse huomaan olevani eri mieltä ja ajettelevani, että...."
 - "tässä on kaksi vaihtoehtoa, valitsetko toimia näin vai noin?"
 - "en nyt ymmärrä tästä mitään, kerrotko vähän lisää niin yritän saada kiinni langan päästä"

TYÖSKENTELYÄ HELPOTTA

- 10) Työntekijällä pitää olla lupa onnistua ja epäonnistua. Epäonnistuminenkin on hyödyllistä tietoa
- 11) Työntekijä, työpari löytää ja tunnistaa oman persoonallisen tapansa luoda yhteistyötä ja toimia perheitten kanssa ja rakentaa toimintaa sen varaan.
- 12) Työntekijöillä on riittävät tukipalvelut
 - koulutus, työnohjaus, tiimin tuki, työnjohdon tuki, kriisitilanteiden purut
 - työn kirjaamiskäytännöt selkeät (auttaa pudottamaan asioita pois työmuistista)

TUTKITTUA

- Snyder, W. & McCollum, E. (1999) Their Home is Their Castle: Learning to DO In-Home Familytherapy. Family Process, Vol. 38, No.2, 229 - 242.
- Lindblad Goldberg, M., Morrison Dore, M. & Stern, L. (1998) Creating Competence from Chaos. A Comprehensive Guidebook to Home-Based Services. Publication Series. Pennsylvania CASSP Institute. Harrisburg.
- Erkolahti, R., Lahtinen, E., Siivonen, M-L. & Piha, J. (1998) Kotona tapahtuva lastenpsykiatrinen tutkimus, ohjanta ja hoito. Suomen Lääkärilehti VOL. 53, 4209 - 4213.
- Tikkanen, E. (2001) Tavoitteena voimaantuminen - perheiden ja hoitohenkilökunnan yhteistyösuhde kotona toteutuvassa lastenpsykiatrisessa hoidossa. Pro gradu-tutkielma. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos. Tampereen yliopisto.

ESITYS TULOSTETTAVISSA OSOITTEESTA:

- www.verkostokeskusvintti.fi
- Etusivulla löytyy valikko "Materiaaleja", klikkaa siitä ja tulosta esitys, jos haluat.
- Laitan sivuille myös aiemman perhetukipäivillä pitämäni alustuksen "PERHEEN VOIMAVAROJEN LÖYTÄMINEN"

KIITOS KAIKILLE PÄIVÄÄN
OSALLISTUNEILLE!